

Audiència. La justificació en l'ensenyament de sant Pau

El passat dimecres 19 de novembre de 2008, Benet XVI parlà de com sant Pau posa ja al centre del seu Evangeli una oposició irreductible entre dos itineraris alternatius cap a la justícia: un construït sobre les obres de la Llei, l'altre fundat sobre la gràcia de la fe en Crist.

09/12/2008

Estimats germans i germanes,

En el camí que estem recorrent guiats per sant Pau, volem reflexionar ara sobre una qüestió que és al centre de les controvèrsies del segle de la Reforma: el tema de la justificació. Com arriba a ésser just l'home als ulls de Déu? Quan sant Pau es va trobar amb el Ressuscitat al camí de Damasc era un home realitzat: irrepreensible quant a la justícia que deriva de la Llei (cf. Fl 3, 6), superava molts dels coetanis en el compliment de les prescripcions mosaiques i era gelós a sostenir les tradicions dels seus pares (cf. Ga 1, 14). La il·luminació de Damasc li va canviar radicalment l'existència: va començar a considerar tots els seus mèrits, assolits en una carrera religiosa integèrrima, com "deixalles" enfront de la sublimitat del coneixement de Jesucrist (cf. Fl 3, 8). La carta als Filipencs ens ofereix un testimoni commovedor del pas de

sant Pau d'una justícia fundada en la Llei i aconseguida amb l'observança de les obres prescrites, a una justícia basada en la fe en Crist: va comprendre que tot allò que fins aleshores li havia semblat un guany, en realitat davant de Déu era una pèrdua, i per això va decidir apostar tota l'existència per Jesucrist (cf. Fl 3, 7). El tresor amagat al camp i la perla preciosa, per l'adquisició de la qual inverteix tota la resta, ja no eren les obres de la Llei, sinó Jesucrist, el seu Senyor.

La relació entre sant Pau i el Ressuscitat va arribar a ésser tan profunda que el va impulsar a afirmar que Crist ja no era tan sols la seva vida, sinó el seu viure, fins al punt que per poder aconseguir-ho, fins i tot el morir era un guany (cf. Fl 1, 21). No és que menyspreés la vida, sinó que havia comprès que per a ell el viure ja no tenia un altre objectiu, i per tant ja no albergava un altre

desig que aconseguir Crist, com en una competició d'atletisme, per estar sempre amb ell: el Ressuscitat s'havia convertit en el principi i el fi de la seva existència, el motiu i la meta de la seva carrera.

Només la preocupació pel creixement en la fe d'aquells a qui havia evangelitzat i la sol·licitud per totes les Esglésies que havia fundat (cf. 2 Co 11, 28) l'impulsaven a ralentitzar la carrera vers al seu únic Senyor, per esperar els deixebles de manera que poguessin córrer amb ell cap a la meta. Encara que en l'anterior observança de la Llei no tenia res que retreure's des del punt de vista de la integritat moral, un cop aconseguit per Crist preferia no jutjar-se a ell mateix (cf. 1 Co 4, 3-4), sinó que es limitava a córrer per conquerir Aquell pel que havia estat conquerit (cf. Fl 3, 12).

Precisament per aquesta experiència personal de la relació amb Jesucrist, sant Pau posa ja al centre del seu Evangeli una oposició irreductible entre dos itineraris alternatius cap a la justícia: un construït sobre les obres de la Llei, l'altre fundat sobre la gràcia de la fe en Crist.

L'alternativa entre la justícia per les obres de la Llei i la justícia per la fe en Crist es converteix així en un dels temes predominants en les seves cartes: "Nosaltres som jueus de naixement, i no pas pecadors d'origen pagà; sabem, però, que ningú no és justificat per les obres de la Llei, sinó solament per la fe en Jesucrist, també nosaltres hem cregut en el Crist Jesús a fi de ser justificats per la fe en el Crist, i no pas per les obres de la Llei, ja que per les obres de la Llei ningú no serà justificat." (Ga 2, 15-16). I als cristians de Roma els reafirma que "Tots, en efecte, van pecar i es troben privats de la glòria de Déu perquè siguin justificats

gratuïtament mitjançant la seva gràcia, per la redempció que s'obté en el Crist Jesús" (Rm 3, 23-24). I afegeix: "Perquè comptem que l'home és justificat per la fe, sense les obres de la Llei " (Rm 3, 28). Luter en aquest punt va traduir "justificat només per la fe". Tornaré sobre això al final de la catequesi, perquè abans cal aclarir què és aquesta "Llei" de la qual hem estat alliberats i què són aquestes "obres de la Llei" que no justifiquen.

Ja en la comunitat de Corint existia l'opinió, que es repetirà moltes vegades al llarg de la història, segons la qual es tractava de la llei moral i que, per tant, la llibertat cristiana consistia en l'alliberament de l'ètica. Així, a Corint circulava l'expressió “πάντα μοι ἔξεστιν” (tot m'és lícit). És obvi que aquesta interpretació és errònia: la llibertat cristiana no és llibertinatge; l'alliberament de què

parla sant Pau no és alliberament de fer el bé.

Però què significa, doncs, la Llei de què hem estat alliberats i que no salva? Per a sant Pau, com per a tots els seus contemporanis, la paraula Llei significava la Torà en la seva totalitat, és a dir, els cinc llibres de Moisès. En l'interpretació dels fariseus, la qual havia estudiat i fet seva sant Pau, la Torà implicava un conjunt de comportaments que anaven des del nucli ètic fins a les observances rituals i culturals que determinaven substancialment la identitat de l'home just. De manera particular, la circumcisió, les observances sobre l'aliment pur i en general la puresa ritual, les regles sobre l'observança del dissabte, etc. Aquests comportaments també apareixen sovint en els debats entre Jesús i els seus contemporanis.

Totes aquestes observances, que expressen una identitat social, cultural i religiosa, havien esdevingut singularment importants en el temps de la cultura hel·lenística, començant des del segle III aC. Aquesta cultura, que s'havia convertit en la cultura universal de llavors i era una cultura aparentment racional, una cultura politeïsta aparentment tolerant, constituïa una forta pressió cap a la uniformitat cultural i així amenaçava la identitat d'Israel, que es veia políticament obligat a entrar en aquesta identitat comuna de la cultura hel·lenística amb la consegüent pèrdua de la seva pròpia identitat, que implicava també la pèrdua de la preciosa herència de la fe dels seus pares, de la fe en l'únic Déu i en les promeses de Déu.

Contra aquesta pressió cultural, que no sols amenaçava la identitat israelita, sinó també la fe en l'únic

Déu i en les seves promeses, calia crear un mur de contenció, un escut de defensa que protegís la herència preciosa de la fe; aquest mur consistia precisament en les observances i prescripcions jueves. Sant Pau, que havia après aquestes observances precisament en la seva funció defensiva del do de Déu, de l'herència de la fe en un únic Déu, veia amenaçada aquesta identitat per la llibertat dels cristians: per això els perseguia.

En el moment de la seva trobada amb el Ressuscitat va comprendre que amb la resurrecció de Crist la situació havia canviat radicalment. Amb Crist, el Déu d'Israel, l'únic Déu vertader, es convertia en el Déu de tots els pobles. El mur entre Israel i els pagans —així ho diu la carta als Efesis— ja no era necessari: és Crist qui ens protegeix contra el politeisme i totes les seves desviacions; és Crist qui ens uneix

amb Déu i en l'únic Déu; és Crist qui garanteix la nostra vertadera identitat en la diversitat de les cultures. El mur ja no cal. Crist és la nostra identitat comuna en la diversitat de les cultures, i és ell qui ens fa justos. Ser just vol dir senzillament estar amb Crist i en Crist. I amb això n'hi ha prou. Ja no calen altres observances. Per això l'expressió "sola fide" de Luter és vertadera si no s'oposa la fe a la caritat, a l'amor. La fe és mirar Crist, encomanar-se a Crist, unir-se a Crist, conformar-se a Crist, a la seva vida. I la forma, la vida de Crist és l'amor; per tant, creure és conformar-se a Crist i entrar en el seu amor. Per això, sant Pau en la carta als Gàlates, en la que sobretot ha desenvolupat la seva doctrina sobre la justificació, parla de la fe que obra per mitjà de la caritat (cf. Ga 5, 6).

Sant Pau sap que en el doble amor a Déu i al proïsme està present i es

compleix tota la Llei. Així, en la comunió amb Crist, en la fe que crea la caritat, es realitza tota la Llei. Som justos quan entrem en comunió amb Crist, que és l'amor. Veurem el mateix en l'evangelí del pròxim diumenge, solemnitat de Crist Rei. És l'evangelí del jutge l'únic criteri del qual és l'amor. Només demana això: Em vas visitar quan estava malalt?, quan estava a la presó? Em vas donar de menjar quan tenia fam?, Em vas vestir quan estava despul·lat? Així la justícia es decideix en la caritat. Així, al final d'aquest evangelí, podem dir gairebé: només amor, només caritat. Però no hi ha contradicció entre aquest evangelí i sant Pau. És la mateixa visió segons la qual la comunió amb Crist, la fe en Crist, crea la caritat. I la caritat és realització de la comunió amb Crist. Així, estant units a ell, som justos, i de cap altra forma.

Al final, només podem pregar al Senyor perquè ens ajudi a creure. Creure realment; així, creure arriba a ser vida, unitat amb Crist, transformació de la nostra vida. I així, transformats pel seu amor, per l'amor a Déu i al proïsme, podem ser realment justos als ulls de Déu.

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca-ad/article/audiencia-
la-justificacio-en-lensenyament-de-sant-
pau/](https://dev.opusdei.org/ca-ad/article/audiencia-la-justificacio-en-lensenyament-de-sant-pau/) (15/08/2025)